

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.04.2018, sp. zn. 5 Tdo 417/2018, ECLI:CZ:NS:2018:5.TDO.417.2018.1

Číslo: 2/2019

Právní věta: Pojem „jiného“ užitý při formulaci ohrožovacího následku v § 254 odst. 1 tr. zákoníku o trestném činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění označuje subjekt odlišný pouze ve vztahu k pachateli tohoto trestného činu, a nikoli ve vztahu k účetní jednotce – právnické osobě, která je v důsledku toho od pachatele – fyzické osoby odlišným subjektem a jejíž účetnictví takový pachatel řádně nevedl. Proto i taková právnická osoba může být dotčena jednáním pachatele, pokud byla takovým činem ohrožena její majetková práva (viz přiměřeně rozhodnutí pod č. 37/2009 Sb. rozh. tr.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.04.2018

Spisová značka: 5 Tdo 417/2018

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

Předpisy: § 254 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání, které podal obviněný J. Š. proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 11. 2017, sp. zn. 4 To 602/2017, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Strakonici pod sp. zn. 3 T 24/2017.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Strakonici ze dne 11. 7. 2017, sp. zn. 3 T 24/2017, byl obviněný J. Š. uznán vinným pod bodem I. a pod bodem II. přečinem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 (bez uvedení alinea) „TZ“, jímž byl míněn (aniž by to bylo výslovně uvedeno) zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „tr. zákoník“). Za tyto trestné činy mu byl uložen podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku za užití § 67 odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku peněžitý trest ve výměře 100 denních sazeb po 100 Kč, tedy v celkové výši 10 000 Kč (aniž by tedy bylo uvedeno, zda jde o úhrnný trest ve smyslu § 43 odst. 1 tr. zákoníku). Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému uložen náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě

vykonán.

2. Podle zjištění okresního soudu se činu pod bodem I. dopustil v podstatě tak, že společně s dalšími fyzickými osobami (již odsouzenými statutárními orgány uvedenými ve výroku rozsudku, jejichž trestní stíhání pro tento skutek pravomocně skončilo trestním příkazem Okresního soudu ve Strakonících ze dne 28. 3. 2017, sp. zn. 3 T 24/2017), jako statutární orgán – jednatel ČSV, o. s., základní organizace XY se sídlem XY (dále jen jako „ČSV-ZO“), jako osoba mající přístup k účetním knihám, zápisům nebo jiným dokladům a v postavení, v němž byl odpovědný za jejich správnost, v období od 1. 1. 2010 do 26. 7. 2015 nezajistil řádné vedení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo jejich kontrole (zvláště peněžní deník, knihu závazků a pohledávek, pomocnou knihu o ostatních složkách majetku, není vedena evidence skladových zásob a přijatých dotací, a další ve výroku rozsudku specifikované povinnosti), ač k tomu byl podle zákona povinen (§ 9, § 38a zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví), v důsledku čehož bylo účetnictví ČSV-ZO za období roku 2010 do roku 2015 neúplné, nesprávné, nekontrolovatelné a neprůkazné.

3. Skutku pod bodem 2) se obviněný dopustil společně s již odsouzenými dalšími statutárními orgány uvedenými ve výroku rozsudku (jejichž trestní stíhání pro tento skutek pravomocně skončilo trestním příkazem Okresního soudu ve Strakonících ze dne 28. 3. 2017, sp. zn. 3 T 24/2017), jako statutární orgán – předseda ČSV, o. s., okresní organizace XY, se sídlem XY (dále jen jako „ČSV-OO“), jako osoba mající přístup k účetním knihám, zápisům nebo jiným dokladům a v postavení, v němž byl odpovědný za jejich správnost, v období od roku 2010 do 26. 4. 2015 nezajistil řádné vedení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo jejich kontrole (peněžní deník není opatřen předpisy podpisů osoby odpovědné za účetnictví a osoby schvalující, není vedena evidence majetku a závazků, není vedena evidence skladových zásob, není vedena evidence přijatých dotací a jejich účelové použití pro kontrolní orgány, účetní doklady jsou neprůkazné, a další ve výroku rozsudku specifikované povinnosti), ač k tomu byl podle zákona povinen (§ 9, § 38a zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví), v důsledku čehož bylo účetnictví ČSV-OO za období roku 2010 do roku 2015 neúplné, nesprávné, nekontrolovatelné a neprůkazné.

4. Proti uvedenému rozsudku podal obviněný J. Š. odvolání, o němž rozhodl Krajský soud v Českých Budějovicích ve veřejném zasedání konaném dne 21. 11. 2017 rozsudkem pod sp. zn. 4 To 602/2017 tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadený rozsudek soudu prvního stupně zrušil v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného uznal vinným pod body 1) a 2) „dvojnásobným“ přečinem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku. Za to mu byl podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku za užití § 45 odst. 1 tr. zákoníku (zřejmě míněn § 43 odst. 1 tr. zákoníku), § 67 odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku uložen úhrnný peněžitý trest ve výměře 100 denních sazeb po 100 Kč, tedy celkem ve výši 10 000 Kč. Pro případ, že by nebyl peněžitý trest ve stanovené době vykonán, byl stanoven náhradní trest odnětí svobody ve výměře dvou měsíců.

5. Uvedených trestných činů se obviněný dopustil podle rozsudku soudu druhého stupně tím, že (zjednodušeně uvedeno) pod bodem 1) společně s dalšími fyzickými osobami (již odsouzenými statutárními orgány uvedenými ve výroku rozsudku, jejichž trestní stíhání pro tento skutek pravomocně skončilo trestním příkazem Okresního soudu ve Strakonících ze dne 28. 3. 2017, sp. zn. 3 T 24/2017), jako statutární orgán – jednatel ČSV, o. s., základní organizace XY (nyní ČSV, z. s., základní organizace XY), se sídlem XY (dále jen jako „ČSV-ZO“), mající přístup k účetním knihám, zápisům nebo jiným dokladům a v postavení, v němž byl odpovědný za jejich správnost, v období od 1. 1. 2010 do 26. 7. 2015 nezajistil řádné vedení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo jejich kontrole specifikovaných ve výroku rozsudku, ač k tomu byl podle zákona povinen. V důsledku jeho jednání bylo účetnictví za období let 2010–2015 neúplné, nesprávné, nekontrolovatelné a neprůkazné, čímž ohrozil majetková práva ČSV-ZO

spočívající v nemožnosti zjistit správně hospodářský výsledek a jeho majetkovou a finanční situaci, včetně stavu jeho závazků a pohledávek.

6. Trestného činu pod bodem 2) se obviněný dopustil společně s již odsouzenými dalšími statutárními orgány uvedenými ve výroku rozsudku (jejichž trestní stíhání pro tento skutek pravomocně skončilo trestním příkazem Okresního soudu ve Strakoniciích ze dne 28. 3. 2017, sp. zn. 3 T 24/2017), jako statutární orgán – předseda ČSV, o. s., okresní organizace XY (nyní ČSV, z. s., okresní organizace XY), se sídlem XY (dále jen jako „ČSV-OO“), mající přístup k účetním knihám, zápisům nebo jiným dokladům a v postavení, v němž byl odpovědný za jejich správnost, v období od roku 2010 do 26. 4. 2015 nezajistil řádné vedení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo jejich kontrole specifikovaných ve výroku rozsudku, ač k tomu byl podle zákona povinen. V důsledku jeho jednání bylo účetnictví za období let 2010–2015 neúplné, nesprávné, nekontrolovatelné a neprůkazné, čímž ohrozil majetková práva ČSV-OO, spočívající v nemožnosti zjistit správně hospodářský výsledek a jeho majetkovou a finanční situaci, včetně stavu jeho závazků a pohledávek.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

7. Proti rozsudku soudu druhého stupně podal obviněný J. Š. prostřednictvím svého obhájce dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který spatřuje v nesprávném hmotněprávním posouzení skutku nebo jiném hmotněprávním posouzení.

8. Obviněný nejdříve podrobně zrekapituloval dosavadní průběh trestního řízení a argumentaci soudů nižších stupňů v odůvodnění svých rozhodnutí, s níž zásadně nesouhlasil. Obviněný, ač napadal rozsudek soudu druhého stupně, do svého dovolání zčásti převzal argumentaci ze svého odvolání, a svými námitkami tak do značné míry brojil proti rozsudku soudu prvního stupně, jehož hlavní vadou byl nedostatečný popis skutku, který podle něj neobsahoval dostatečně přesné a konkrétní vymezení skutkových okolností, které by bylo možno subsumovat pod znaky skutkové podstaty přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku. Aby jej bylo možno uznat vinným tímto přečinem, muselo by mu podle jeho přesvědčení být kladeno za vinu, že nevedením účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo jejich kontrole, ač k tomu byl ze zákona povinen, ohrozil majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně, přičemž případný rozsah tohoto ohrožení měl soud prvního stupně také specifikovat ve skutkové větě.

9. Obviněný dále uvedl, že soud prvního stupně jej odsoudil pro skutek, který byl co do skutkového popisu i právního hodnocení provedeného soudem prvního stupně nanejvýš přestupkem podle § 37 nebo § 37a zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, který dopadá na případy nevedení účetnictví bez vlivu na majetková práva jiného. Tento ohrožovací následek totiž nebyl soudem prvního stupně vyjádřen ani v popisu skutku, ani v právní větě výrokové části jeho rozsudku, nelze jej zjistit ani z odůvodnění tohoto rozsudku. Uvedený rozsudek byl proto též v příkrém rozporu se zásadou subsidiarity trestní represe. Dále obviněný namítl, že došlo k porušení zákazu reformationis in peius tím, že odvolací soud doplnil dříve absentující znak skutkové podstaty tohoto trestného činu, ačkoliv k němu nebylo prováděno žádné dokazování. I takto upravený popis skutku je však podle obviněného stále nesprávný a vadný, přičemž vznášel konkrétní námitky k formulaci skutkové věty, kterou byl doplněn popis ohrožovacího následku. Především ale odvolací soud z podnětu odvolání obviněného neměl podle jeho přesvědčení doplňovat výrok o ničím neprokázaný znak trestného činu, který orgány v trestním řízení dosud v něm činné zcela pomíjely, netvrdily jej a ani jej ničím neprokazovaly. Soud druhého stupně svým postupem podle obviněného též porušil zásadu zákazu reformationis in peius. Podle názoru obviněného jeho jednání tak, jak je formulováno v napadeném rozsudku odvolacího soudu, nenaplnilo znaky přečinu zkreslování údajů o

stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku.

10. Obviněný byl přesvědčen, že soudy nižších stupňů postavily své závěry na nesprávném právním závěru, že to byl právě on, kdo byl v rámci jednotlivých organizačních jednotek Českého svazu včelařů odpovědný za vedení účetnictví podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Uvedl, že orientační náplň práce jednotlivých funkcionářů byla upravena ve vnitřním předpisu, podle něhož vedení účetnictví podle zákona o účetnictví bylo výlučnou povinností pokladníka, a nikoliv ostatních členů výboru. Obviněnému proto nelze klást za vinu, že nevedl účetní knihy, když k jejich vedení nebyl povinen.

11. S ohledem na výše uvedené proto obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek soudu druhého stupně i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně a aby věc přikázal Okresnímu soudu ve Strakonici k novému projednání a rozhodnutí.

12. K dovolání obviněného J. Š. se vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, která nejprve shrnula rozhodnutí soudů nižších stupňů a námitky obviněného. S výhradami obviněného nesouhlasila a neshledala argumentaci obviněného za relevantní.

13. Předně státní zástupkyně odmítla námitku obviněného, že se nemohl dopustit přečinu zkrreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, protože vedení účetnictví náleželo výlučně pokladníkovi. Soudy nižších stupňů se s touto námitkou obviněného již řádně vypořádaly a vysvětlily, že šlo o účetní jednotky, u nichž byli povinni zajistit řádné vedení účetnictví členové statutárního orgánu. Vedení účetnictví bylo sice fakticky svěřeno konkrétní osobě, avšak při posuzování trestní odpovědnosti nestačí vycházet pouze z formálního označení funkce a její náplně, ale je nezbytné respektovat celkový charakter a povahu právního vztahu mezi pachatelem a právní osobou, v níž byl činný, jakož i skutečný obsah činnosti, kterou pachatel prováděl ve prospěch této právní osoby. Bylo totiž prokázáno, že obviněný rezignoval na náležité řízení a usměrňování vedení účetnictví, včetně kontrolních mechanismů, neboť byl ze své pozice odpovědný i za jejich řádné fungování, proto je zcela irelevantní, že obviněný sám fakticky nevedl účetnictví. Obviněnému bylo možno též vytknout, že pro vedení účetnictví nevytvořil vhodné podmínky, zejména poskytnutím úplných, správných a pravdivých podkladů. Svým postupem spolu s dalšími obviněnými tak podle státní zástupkyně prokazatelně způsobil situaci, kdy z účetní evidence, která byla neprůkazná, neúplná a nesprávná, nebylo možno zjistit majetkovou a finanční situaci účetních jednotek. Sám obviněný si navíc počínal netransparentně, když jako podnikající fyzická osoba zakoupil pro ČSV-ZO nějaké věci, této účetní jednotce je přefakturoval, aniž by doložil důvodnost takových výdajů, která byla více než sporná.

14. Státní zástupkyně odmítla i námitku obviněného ohledně porušení zákazu reformace in peius. Zákaz změny k horšímu podle § 259 odst. 4 tr. ř. totiž nebránil odvolacímu soudu, aby doplnil ve výroku svého rozsudku učiněného podle § 259 odst. 3 tr. ř. popis rozhodných skutkových zjištění tak, aby v něm byly obsaženy též skutečnosti vyjadřující zákonem požadované znaky tohoto trestného činu, kterým byl obviněný uznán vinným již rozsudkem soudu prvního stupně a které tento soud vzal za prokázané, avšak výslovně je neuvedl do výrokové části rozsudku. Odvolací soud ve svém rozsudku výslovně uvedl, že pojem „jiného“ (v části skutkové podstaty znějící „ohrozil tak majetková práva jiného“) se vztahuje k pachateli tohoto trestného činu, nikoliv k účetní jednotce, v rámci níž došlo k porušování povinností při vedení účetnictví. Odvolací soud pouze napravil pochybení soudu prvního stupně, jež pouze popsal v odůvodnění svého rozsudku ohrožení majetkových práv spolku, avšak tato skutková zjištění nepromítl do skutkové ani právní věty výroku rozsudku. Tím rozhodně nedošlo ke zhoršení postavení obviněného, což je patrné i z toho, že byl uznán vinným trestnou činností ve stejném rozsahu a byl mu uložen i stejný trest. Státní zástupkyně neshledala námitky a argumentaci obviněného za relevantní. Ztotožnila se také s názorem soudů nižších stupňů, že bylo nepochybně prokázáno, že se obviněný předmětného skutku dopustil, a

naplnil tak všechny znaky skutkové podstaty přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku.

III. Přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označenému dovolacímu důvodu.

16. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání či některých jiných opravných prostředků není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., resp. podle § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele svým obsahem odpovídaly takovému důvodu.

17. Dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně.

IV. Důvodnost dovolání

18. Obviněný ve smyslu dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. právně relevantně namítl, že se nedopustil přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, neboť jednak nebyly naplněny jeho znaky objektivní stránky skutkové podstaty, a sice znaky jednání a následku, jednak došlo k chybné aplikaci principu subsidiarity trestní represe. Obviněný totiž předně namítl, že nebyl naplněn znak nevedení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu majetku nebo jejich kontrole, ač k tomu byl podle zákona povinen, protože on takovou povinnost neměl, nedošlo podle něj ani k ohrožení majetkových práv jiného, toto ohrožení nebylo nijak prokazováno, nebyly k němu učiněny žádné skutkové závěry, byl zcela nepřipadně formulován odvolacím soudem, který tím navíc měl porušit princip zákazu reformationis in peius.

19. Nejvyšší soud nejprve připomíná, že ustanovení o trestném činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku chrání zájem společnosti na řádném vedení a uchování účetnictví a dalších dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, zajišťuje tak ochranu majetkových zájmů dalších osob a zájem státu na řádném vyměření daní. Ustanovení § 254 odst. 1 tr. zákoníku obsahuje tři alinea, tedy nečíslované odstavce, v nichž jsou sankcionovány nejzávažnější případy vadného vedení a uchovávání účetnictví. Ve výrokové části rozhodnutí ve věci samé při užití této právní kvalifikace je třeba konkrétní alinea vždy výslovně uvést, což v daném případě soud prvního stupně neučinil a jeho pochybení v tomto směru napravil až soud druhého stupně. Přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, (alinea 1) kdo nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen, (alinea 2) kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, nebo (alinea 3) kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady změní, zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají, a (ve vztahu k alinea 1–3) ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně. Jde tak o skutkovou podstatu složitou, která

obsahuje dokonce u více znaků více alternativ.

20. Obviněnému byla soudem druhého stupně v této věci kladena za vinu alternativa, že „nevedl účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu majetku nebo jejich kontrole, ač k tomu byl podle zákona povinen, a ohrozil tak majetková práva jiného“. Jednání popsané v § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku kladl obviněnému za vinu též soud prvního stupně, který ovšem jednak ji neoznačil v právní kvalifikaci, jednak nevedl v právní větě, kterou alternativu ohrožovacího následku vybral, což mu správně k námitkám obviněného v odvolání vytkl soud druhého stupně (oba soudy nižších stupňů též navíc z právní věty vypustily předložku „k“ před slovy „jejich kontrole“, což však na srozumitelnosti rozhodnutí ničeho neubírá).

21. Pokud jde o přečin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění, jímž byl obviněný uznán vinným, soudy nižších stupňů zcela důvodně dospěly k závěru, že se obviněný jako člen statutárních orgánů dvou subjektů, jednak jako jednatel ČSV-ZO, jednak jako předseda ČSV-OO, dopustil jednání popsaného v alinea první § 254 odst. 1 tr. zákoníku. Jako statutární orgán byl skutečně v postavení osoby odpovědné za řádné, úplné a věrné vedení účetnictví, nejenže takové vedení účetnictví nezajistil, ale dokonce sám účetní doklady, které neměly požadované náležitosti, vystavoval a sám se tím na nesprávnosti a neúplnosti účetnictví podílel. S tím se správně a dostatečně přesvědčivě vypořádaly v odůvodnění svých rozsudků již soudy nižších stupňů, a proto je možno na ně odkázat (zejména na str. 7 až 10 rozsudku soudu prvního stupně, str. 4 až 5 rozsudku soudu druhého stupně). Nejvyšší soud k tomu jen doplňuje ve shodě se svou dřívější judikaturou (viz zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. [5 Tdo 1283/2015](#)), že při posuzování trestní odpovědnosti za přečin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku nelze vycházet jen z formálního označení funkce, ale je třeba respektovat celkový charakter a povahu právního vztahu mezi pachatelem a právnickou osobou, v níž byl činný, jakož i skutečný obsah činnosti, kterou pachatel prováděl ve prospěch této právnické osoby (takže ani neodpovědnost za výsledky hospodaření bez dalšího nevyklučuje trestní odpovědnost za nevedení účetnictví). V daném případě to byl zrovna obviněný, kdo měl v ČSO-OO dokonce nejdůležitější postavení, na něj se do značné míry spoléhali i ostatní obvinění, kteří již byli v této věci odsouzeni, významné postavení statutárního orgánu měl i v ČSO-ZO.

22. Obviněný dále nesouhlasil s tím, že by svým jednáním naplnil ohrožovací následek spočívající v tom, že by ohrozil majetková práva jiného, neboť tímto „jiným“ nemůže být subjekt, jehož se vedení účetnictví týká. S takovou výhradou ovšem Nejvyšší soud nemůže souhlasit, naopak správně uzavřel soud druhého stupně, který se s touto otázkou vypořádal na str. 5 odůvodnění svého rozsudku, že takovým subjektem může být i ČSV-ZO v bodě 1), resp. ČSV-OO v bodě 2) popisu skutku výrokové části jeho rozsudku. Nejvyšší soud v tomto směru upozorňuje na svou dřívější judikaturu, v níž se k této otázce již vyjadřoval. Tak podle rozhodnutí č. 37/2009 Sb. rozh. tr. se pojem „jiného“ vztahuje k pachateli trestného činu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (tehdy ještě podle § 125 odst. 1 zákona č. 140/1961, trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů, které ovšem bylo koncipováno v podstatných bodech shodě jako § 254 odst. 1 tr. zákoníku), a nikoli k účetní jednotce, v rámci níž došlo k porušování povinností při vedení účetnictví. Proto může statutární orgán, ředitel nebo jiná osoba (např. účetní) ohrozit majetková práva i té účetní jednotky, v níž působí a ve které se dopustil některého z jednání popsaných v citované skutkové podstatě. Tyto již dříve publikované závěry se plně uplatní i za současné právní úpravy v § 254 odst. 1 tr. zákoníku. Není třeba proto zjišťovat, zda byla ohrožena i majetková práva jiného subjektu, než byly účetní jednotky, samostatné subjekty práva ČSV-ZO a ČSV-OO, jejichž majetková práva byla jednáním obviněného ohrožena. Lze tak shrnout, že pojem „jiného“ užitý při formulaci ohrožovacího následku v § 254 odst. 1 tr. zákoníku se vztahuje k pachateli tohoto trestného činu, a nikoli k účetní jednotce – právnické osobě, která je od pachatele – fyzické osoby, odlišným subjektem a jejíž účetnictví takový pachatel řádně nevedl. Proto i taková právnická osoba může být poškozená, pokud byla tímto činem ohrožena její majetková práva.

23. Pokud jde o námitku, že z řízení před soudem prvního stupně nevyplývá, že by uvedený ohrožovací následek byl zjištěn (jakkoliv ji formálně nelze pod uplatněný dovolací důvod podřadit), ani v tomto směru nemohl dát dovolací soud obviněnému za pravdu. Z celého kontextu popisu skutku v rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že jednáním obviněného a dalších spoluobviněných měla být ohrožena právě majetková práva uvedených dvou subjektů, které byly zároveň účetními jednotkami. Odvolací soud proto pouze precizoval popis skutku tak, aby obsahoval jednoznačné určení subjektu, jehož majetková práva byla jednáním obviněného ohrožena. Jak též správně uvedl odvolací soud, v popisu skutku v odvoláním napadeném rozsudku soudu prvního stupně byl implicitně obsažen prvek ohrožení majetkových práv ČSV-ZO, resp. ČSV-OO, na čemž se explicitním vyjádřením téhož nic nezměnilo. Důvodné nejsou ani námitky obviněného k formulacím následku v popisu skutku, jak je užil odvolací soud. Je pravdou, že by v této části mohl být popis skutku jiný, třeba i preciznější, podstatné ale je, že ze slov užitých odvolacím soudem je patrné, co jimi míní, a že taková slova vyjadřují deklarovaný znak skutkové podstaty příslušného trestného činu, jako tomu bylo v daném případě.

24. Nejvyšší soud nesouhlasí ani s tvrzením obviněného, že doplněním skutku došlo k porušení zákazu reformationis in peius (i v tomto případě jde o vyjádření tzv. obiter dictum, neboť tuto námitku pod deklarovaný dovolací důvod nelze podřadit). Zákaz reformationis in peius porušen nebyl, protože zákaz změny k horšímu podle § 259 odst. 4 tr. ř. nebránil odvolacímu soudu, aby doplnil ve výroku svého rozsudku učiněného podle § 259 odst. 3 tr. ř. popis rozhodných skutkových zjištění tak, aby v něm byly obsaženy též skutečnosti vyjadřující zákonem požadované znaky trestného činu, který v daném skutku je spatřován a jímž byl obviněný uznán vinným již rozsudkem soudu prvního stupně, který takové skutkové závěry též vzal za prokázané, avšak opominul je výslovně uvést ve výrokové části rozsudku. Zde je opět namístě připomenout uznávanou judikaturu k této otázce, především pak rozhodnutí č. 38/2006-II. Sb. rozh. tr., na něž poukazovala ve svém vyjádření již i státní zástupkyně a podle něž zákaz změny k horšímu ve smyslu § 259 odst. 4 tr. ř. nebrání doplnění popisu skutku, pokud se neprojeví zpřísněním jeho právní kvalifikace, zvětšením rozsahu a závažnosti následků apod., neboť pak se tím nijak nezhoršuje postavení obviněného. Tak tomu bylo i v daném případě, neboť se neměnila právní kvalifikace, neměnil se rozsah trestné činnosti, která byla obviněnému kladena za vinu, neměnila, ale jen explicitně se vyjadřovala závažnost následků jednání obviněného. Nedošlo tak k porušení principu zákazu reformationis in peius ve smyslu § 259 odst. 4 tr. ř., neboť odvolací soud pouze k odvolání obviněného doplnil v popisu skutku i právní větvě výroku rozsudku explicitní vyjádření ohrožovacího následku, který ale jinak z rozsudku soudu prvního stupně implicitně vyplýval, protože se tím nezměnila právní kvalifikace, neztvrdil se rozsah trestné činnosti, závažnost následků činu apod.

25. Nejvyšší soud pak nemohl akceptovat ani námitku obviněného ohledně údajně nesprávného použití ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku, tedy námitku týkající se subsidiarity trestní represe. Naopak lze souhlasit se soudy nižších stupňů i s názorem uvedeným ve vyjádření státní zástupkyně k dovolání obviněného. Obviněný i při řešení této otázky vycházel z toho, že nevedení účetnictví bez vlivu na majetková práva jiného (subjektu odlišného od té účetní jednotky, již se nevedení účetnictví týká) nemá být trestné, neboť není dostatečně společensky závažné a škodlivé, aby bylo postihováno jako trestný čin. Zákonodárce ovšem na tuto záležitost má jiný náhled a chce takové jednání postihovat jako trestný čin, jak bylo rozvedeno shora. Nejvyšší soud ovšem dlouhodobě judikuje, že jednání naplňující (formální) znaky trestného činu je třeba zásadně posoudit jako trestný čin, nejde-li o případ zvláštní (výjimečný) dalšími okolnostmi, pro které není namístě jej jako trestný čin postihovat, ale postačí postižení podle jiného právního předpisu. Při výkladu této zásady lze přitom vycházet především ze stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaného pod č. 26/2013 Sb. rozh. tr. (ze dne 30. 1. 2012, sp. zn. [Tpjn 301/2012](#)), v němž Nejvyšší soud dospěl mimo jiné k těmto závěrům: „I. Trestným činem je podle trestního zákoníku takový protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v tomto zákoně (§ 13 odst. 1 tr. zákoníku).

Zásadně tedy platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem a je třeba vyvodit trestní odpovědnost za jeho spáchání. Tento závěr je však v případě méně závažných trestných činů korigován použitím zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle níž trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Zvláštnost materiálního korektivu spočívajícího v použití subsidiarity trestní represe vyplývá z toho, že se jedná o zásadu, a nikoli o konkrétní normu, a proto je třeba ji aplikovat nikoli přímo, ale v zásadě jen prostřednictvím právních institutů a jednotlivých norem trestního práva. II. Zakotvení zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu použití trestního práva jako ultima ratio do trestního zákoníku má význam i interpretační, neboť znaky trestného činu je třeba vykládat tak, aby za trestný čin byl považován jen čin společensky škodlivý. Společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, neboť má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Společenskou škodlivost nelze řešit v obecné poloze, ale je ji třeba zvažovat v konkrétním posuzovaném případě u každého spáchaného méně závažného trestného činu, u něhož je nutné ji zhodnotit s ohledem na intenzitu naplnění kritérií vymezených v § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a to ve vztahu ke všem znakům zvažované skutkové podstaty trestného činu a dalším okolnostem případu. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty. III. Kritérium společenské škodlivosti případu je doplněno principem ultima ratio, z kterého vyplývá, že trestní právo má místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou nedostatečné, neúčinné nebo nevhodné.“ Ani v tomto směru proto nelze dát obviněnému za pravdu, neboť jednání obviněného vykazuje dokonce i prvky těžšího a společensky škodlivějšího jednání v porovnání s jinými typově shodnými případy. Předně obviněný svou trestnou činností páchal po velmi dlouhé období více než 5 let, činil tak ve spolupráci s více dalšími spoluobviněnými, majetková práva poškozených byla významně ohrožena, resp. dokonce poškozena, protože se za tak dlouhou dobu dá jen obtížně zrekonstruovat účetnictví a dohledat majetek poškozených, i míra zavinění byla u obviněného, který jinak podniká a je si vědom povinností při vedení účetnictví, významně vyšší.

26. Na podkladě všech popsanych skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že (zčásti) obviněný uplatnil námitky, které byly podřaditelné pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., avšak dovolací soud je vyhodnotil jako zjevně neopodstatněné, jak bylo rozvedeno shora. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání obviněného, aniž by přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí nebo jemu předcházejícího řízení.